

Joost Leijten: onafhankelijk specialist brijvoertechniek

“Veel verbetering mogelijk aan brijvoerinstallatie”

Tekst en beeld: Rob van Ginneken

Een slecht functionerende brijvoerinstallatie kan de oorzaak zijn voor veel onverklaarbare problemen op een varkensbedrijf. In zijn dagelijkse praktijk ziet onafhankelijk specialist brijvoertechniek Joost Leijten veel mankementen voorbijkomen. Foutieve instellingen en niet-functionerende onderdelen worden echter niet altijd opgemerkt door de brijvoerspecialisten van de voerleverancier en de installateur, zo concludeert hij.

Wat doet een specialist brijvoertechniek exact?

“Als specialist brijvoertechniek ben je de schakel tussen de veehouder, de brijvoerspecialist, de installateur en vaak ook de dierenarts. Bij problemen wordt door deze partijen een breed palet aan oorzaken bekeken; van diergezondheid tot rantsoensamenstelling. Maar of de installatie daadwerkelijk goed functioneert wordt zelden tot nooit gecontroleerd, omdat dat niet tot hun vakgebied behoort. Los daarvan, er zijn zoveel installaties en toepassingen op de markt. Het is voor een brijvoeradviseur onmogelijk om deze allemaal te kennen.”

En installateurs? Is het niet hun verantwoordelijkheid om een degelijk functionerende installatie af te leveren?

“Het is niet alleen de techniek die voor problemen kan zorgen. Ook al is de machine goed afgesteld, dan nog kan hij beter functioneren door bepaalde instellingen te wijzigen. Dat is in het voordeel van de varkenshouder. Met mijn brijvoerchecks opereer ik in het grijze gebied

tussen de brijvoeradviseurs en de installateurs in, als iemand die het totale plaatje overziet.”

Wat moet ik me van een brijvoercheck voorstellen?

“Hoewel de werkwijze per installatie verschillend is, ben ik gemiddeld een dag op het bedrijf bezig. Al is dat wel afhankelijk van de bedrijfs-grootte. Daarna maak ik een verslag van mijn bevindingen en leg ik een concrete oplossing weg. Het is vervolgens aan de veehouder om deze toe te passen, al dan niet in samenspraak met de installateur of de brijvoeradviseur.”

Hoe goed is de gemiddelde varkenshouder bekend met zijn brijvoerinstallatie?

“Niet zo heel goed. Er zit veel verschil tussen varkenshouders. Je hebt varkenshouders die een brijvoerinstallatie hebben en je hebt varkenshouders die ermee werken. Dat is een groot verschil! De laatste jaren constateer ik wel dat de kennis van varkenshouders over hun installatie toeneemt, maar er valt nog heel veel te verbeteren.”

Noem eens wat voorbeelden van dingen die vaak fout gaan op brijvoerbedrijven.

“Regelmatig is het nulpunt van de menger niet goed afgesteld waardoor er restvoer achterblijft in de menger. Dat tast het volgende mengsel aan. Ook constateer ik vaak problemen met de vlinderkleppen van de bij-productensilo's. De indosering van producten klopt dan wel qua hoeveelheid, maar er vindt vermenging tussen productstromen

plaats omdat er bijvoorbeeld ergens een klep niet goed sluit. Een ander aandachtspunt is het drogestofpercentage van de stuurvloeistof. De stuurvloeistof wordt opgevoerd aan bijvoorbeeld de dragende zeugen of de slachtrijpe vleesvarkens, dat zijn de minst kwetsbare diergroepen. Maar in de stuurvloeistof zit ook wat restvoer, dus het

heeft wel degelijk een drogestofgehalte. Brijvoerspecialisten vergeten dat vaak als component in het rantsoen op te nemen.”

Kost dat laatste een veehouder geld?

“Op het moment dat het biggenvoer aan de dragende zeugen opgevoerd wordt wel. Start- en biggenvoer is relatief duur. Dragende zeugen en slachtrijpe vleesvarkens hebben dat niet nodig. In de praktijk blijkt dat er vaak zo’n 2,5 kilogram biggenvoer per afgeleverde big bij de zeugen terecht komt.”

Hoe kom je aan die hoeveelheid?

“Per mengsel vindt er zo’n 40 kilogram vermenging tussen voer en stuurvloeistof plaats, 20 kilogram aan de voorzijde en 20 kilogram aan de achterzijde van de voerolom. Op een vermeerderingsbedrijf zijn in veel gevallen twee circuits beschikbaar die twee verschillende rantsoenen viermaal daags verstrekken. Dat is dagelijks 640 kilogram brijvoer die in de bruikwatertank terecht komt en waar geen waarde aan toegekend wordt (*bruikwater is de verzamelnaam voor spoelwater en stuurvloeistof die gesepareerd worden uit het circuit*). Omgerekend naar het drogestofpercentage is dit 181 kilogram voer per dag. Op jaarbasis betekent dit ruim 60 ton biggenkorrel van 88 % drogestof. Voor een vermeerderingsbedrijf met 800 zeugen dat gemiddeld 30 biggen per jaar aflevert kost dit zo’n 2,5 kilogram biggenvoer per afgeleverde big per jaar.”

Volgens het LEI ligt het jaarprijsgemiddelde van biggenkorrel op ongeveer 39 euro per 100 kilo. Dat zou betekenen dat er ruim 23.000 euro aan voer bij de verkeerde diergroep terecht komt.

Wat stel je als oplossing voor?

“Het is niet allemaal weggegooid geld omdat het voer in zekere mate benut wordt door de zeugen. Maar het is inderdaad beter om het voer bij de juiste diergroep te houden. Een

Veel installaties spoelen slecht! Dat heeft onder meer als gevolg dat de voeropname achteruit gaat doordat er gisting optreedt.

oplossing die voor alle diergroepen geldt, is het binnenhalen van het water via het betreffende circuit. Zo komt het in de leiding aanwezige restvoer in de menger terecht. Reken dan wel een waarde toe aan het restvoer dat nog in de leiding zit. En probeer bij nieuwbouw en uitbreiding een aparte voerkeuken voor de biggenstal in te plannen. Is dat niet mogelijk, maak dan een links/rechts circuit zonder loze retours; hierdoor is de circuitinhoud kleiner en wordt er minder bruikwater geproduceerd.”

Heb je nog meer aandachtspunten bij nieuwbouw?

“Probeer de bijproductenpomp zo dicht mogelijk bij de mengtank te houden. Omdat de aanvoer door middel van verdringing plaatsvindt, blijft het laatst toegevoegde product in de leiding zitten. Vervolgens komt dat product in het eerstvolgende rantsoen te zitten. Hoe kleiner de onderlinge afstand tussen pomp en menger, des te kleiner de hoeveelheid bijproduct in de leiding.”

Hygiënisch werken moet hoog in het vaandel staan bij het voeren met brijvoer. Heb je daar nog opmerkingen over?

“Veel installaties spoelen slecht! Dat heeft onder meer als gevolg dat de voeropname achteruit gaat doordat er gisting optreedt. In schrijnende gevallen zie je dat zelfs vergeten wordt om de totale leidinginhoud te spoelen of dat de hoeveelheid reinigingswater op 30 % van de totale leidinginhoud staat ingesteld! Ik hanteer standaard een spoelwaterinstelling van minimaal 130 %. Dat is éénderde meer dan de leidinginhoud.”

Beperkt de taak van een specialist brijvoertechniek zich tot operationele installaties?

“Zeker niet, niet alleen bij bedrijven waar problemen zijn komt een specialist brijvoer-

techniek in beeld. Ook bedrijven die de aanschaf van een brijvoerinstallatie overwegen, vragen advies. Op de tekening geef ik aan waar aandachtspunten zitten en ik help bij de begeleiding van de aanschaf. Geen enkele installatie is namelijk hetzelfde, dat maakt vergelijken heel moeilijk. Om daar duidelijkheid in te scheppen, stel ik voor de klant een bestek op. Daarin staat vermeld waaraan de installatie moet voldoen, zodat de verschillende installateurs vergelijkbare installaties aanbieden. Dat maakt het vergelijken van offertes veel eenvoudiger.”

Joost Leijten (42) is varkenshouder en onafhankelijk specialist brijvoertechniek. Samen met zijn vrouw Wilma houdt Leijten 575 zeugen in een vierwekensysteem. Leijten heeft zijn opleiding voltooid aan HAS Den Bosch in 1991. Daarna is hij onder meer in West-Brabant en Duitsland werkzaam geweest als brijvoeradviseur.

In combinatie met het varkensbedrijf legt Leijten zich vanaf 2008 toe op het uitvoeren van brijvoerchecks op varkensbedrijven. Sindsdien heeft hij meer dan 160 brijvoerchecks uitgevoerd in Nederland, Duitsland en België. Zijn klantenkring beperkt zich niet alleen tot varkenshouders; ook dierenartsen, mengvoerfabrikanten en fokkerijinstanties wenden zich tot hem als er zich problemen voordoen bij hun klanten.

Meer info en aanvraag brijvoercheck: www.brijvoercheck.nl